

## Nr 38

Av herr Börjesson i Falköping m. fl., om successiv avveckling av pantlånerörelsen.

(Lika lydande med motion nr 32 i Första kammaren)

Enligt vederbörande lagtext (SFS 1949/722) tillkommer det länsstyrelsen att medge tillstånd till bedrivande av s. k. pantlånerörelse. Tillstånd skall meddelas endast om behov av dylik rörelse kan anses föreligga och företrädesvis endast ges kommun, bolag eller ekonomisk förening, som har till syfte att driva rörelsen på fördelaktiga villkor för låntagarna och utan rätt för delägare eller annan att erhålla del i vinst. Enskild person skall beviljas tillstånd endast om han gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet och i övrigt anses lämplig.

I ovannämnda lag om pantlånerörelse finns jämväl angivet sättet på vilket ansökan skall inges. Ansökningen skall innehålla uppgift om ort och lokal för rörelsen samt låneavgifter och övriga lånevillkor som den sökande ämnar tillämpa. Länsstyrelsen skall inhämta yttrande över ansökan från kommunen och från polismyndigheten i orten. I de fall då pantlånerörelsen bedrivs av kommun, bolag eller ekonomisk förening skall för rörelsen finnas en anställd föreståndare, vilken är ansvarig för rörelsens behöriga utövande. Föreståndaren skall vara godkänd av länsstyrelsen. I lagen finns vidare de huvudsakliga grunderna för rörelsens bedrivande angivna liksom kontrollföreskrifter m. m. samt straffbestämmelser för brott mot gällande föreskrifter.

För närvarande finns 43 olika pantlånerörelser i verksamhet i landet. Verksamhetens fördelning mellan skilda län framgår av följande sammanställning:

Län	Antal
Blekinge .....	—
Gotlands .....	—
Gävleborgs .....	1
Göteborgs och Bohus .....	4
Hallands .....	1
Jämtlands .....	1
Jönköpings .....	1

Län	Antal
Kalmar .....	1
Kopparbergs .....	1
Kristianstads .....	—
Kronobergs .....	1
Malmöhus .....	7
Norrbottnens .....	—
Skaraborgs .....	—
Stockholms .....	—
Södermanland .....	2
Uppsala .....	1
Värmlands .....	—
Västerbottens .....	—
Västernorrlands .....	1
Västmanlands .....	—
Älvsborgs .....	2
Örebro .....	1
Östergötlands .....	2
Stockholms stad .....	16 <sup>1</sup> (22 kontor)

Låneavgifterna utgår ofta med högst 36 % per år. Dock förekommer vissa variationer mellan de olika länen. Relativt vanligt är att låneavgiften har differentierats med hänsyn till pantens beskaffenhet. Som exempel kan anföras de låneavgifter, som överståthållarämbetet har föreskrivits för pantlånerörelserna inom Stockholms stad:

*Obligationer och övriga värdehandlingar: 12 %.*

*Föremål, som helt eller till väsentlig del består av kontrollerat guld, silver eller platina, ävensom äkta pärlor samt ädla och halvädla stenar: 24 % till den del lån icke överstiger 500 kronor och i övrigt 18 %.*

*Övriga föremål såsom säkerhet för lån överstigande 200 kronor: 24 %.*

*Övriga föremål såsom säkerhet för lån icke överstigande 200 kronor: 36 %.*

*Å ovannämnda låneavgifter må uttagas en tilläggsavgift med högst 10 %.*

*För skrymmande gods må utgå förhöjning med en fjärdedel av låneavgiften.*

Pantlånerörelsens omfattning i Stockholm åren 1956—1960 framgår av nedanstående sammanställning.

<sup>1</sup> därav en som uteslutande bedriver pantlånerörelse med motorfordon

År	Utlämnade lån		Utlånat kapital
	antal	lånesumma (1 000 kr.)	(1 000 kr.) (31/12)
1956 .....	661 474	45 344,2	17 770,5
1957 .....	647 131	44 648,5	15 597,6
1958 .....	634 877	45 743,7	15 497,3
1959 .....	637 482	45 877,8	14 910,6
1960 .....	617 749	46 518,7	14 920,2

Det kan trots pantlånerörelsens relativt betydande omfattning i Stockholms stad ifrågasättas om denna typ av verksamhet längre har något berättigande. Pantlånerörelsen är uppenbarligen en kvarleva från en gången tid. Den kreditform rörelsen erbjuder allmänheten är dyrbar på grund av de speciella former under vilka den arbetar. I den allmänna debatten framhålles ibland att allmänheten utnyttjar pantlånerörelsens tjänster inte bara för att klara ekonomiska toppbelastningar utan även pantsätter ägodelar för vilka icke något aktuellt behov föreligger för att på ett betryggande sätt få ägodelen förvarad. Detta kan givetvis icke vara något motiv för ett bibehållande av rörelsen, och ur allmänhetens synpunkt måste denna service betraktas som alltför kostsam. Allmänheten torde nu ha andra möjligheter att klara en tillfällig penningförlägenhet. I de fall då ekonomiska möjligheter över huvud taget inte står till buds, måste det normalt sägas vara socialvårdens sak att inskrida för att bistå.

Pantlånerörelsen har alltså knappast längre något berättigande. Det bör dessutom framhållas att den bland sitt klientel enligt uppgift från polisen i Stockholm har en del asociala element. Bl. a. pantsättes med hjälp av falska legitimationer en hel del stulet gods. Målsägandevärdet av på pantlånekontor återfunnet stöldgods uppgick sålunda under tiden 1/1—31/7 1962 till inte mindre än 181 000 kronor. Inte minst av denna anledning torde det finnas skäl att under en övergångstid om förslagsvis 10 år inrikta strävandena på att successivt avveckla pantlånerörelsen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning syftande till pantlånerörelsens successiva avveckling i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 16 januari 1963

*Bengt Börjesson*  
i Falköping

*Aug. Spångberg*

*James I. A. Dickson*

*Olof Hammar*

*Emil Elmwall*

*Lennart Mattsson*

*David Gomér*

*Harry Wahrendorff*